

2. Волинська область за роки радянської влади (1940–1966 рр.). Статистичний зб. – Львів : Каменярь, 1969. – 305 с.
3. Волошин І. Історичні аспекти формування сучасних шляхів Волинської області / І. Волошин, М. Лепкий, Л. Матвійчук // Історія української географії. Всеукр. наук.-теорет. часопис. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2006. – Вип. 2 (14) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukr-tur.narod.ru/istoukrgeo/allpubl/natur/2/istaspforvolyn.htm>.
4. Єврорегіон Буг: Волинська область / за ред. Б. П. Клімчука, П. В. Луцишина, В. Й. Лажніка. – Луцьк : Ред. вид. відділ ВДУ, 1997. – 448 с.
5. Зузук Ф. В. Осушені землі Волинської області : монографія / Ф. В. Зузук, Л. К. Колошко, З. К. Карпюк. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 294 с.
6. Історія Волині з найдавніших часів до наших днів / відп. ред. О. Г. Олексюк. – Львів : Вища шк., 1988. – 240 с.
7. Історія українського селянства. Нариси в 2-х т. Т. 2. / кер. авт. кол. С. В. Кульчицький. – К. : Наук. думка, 2006. – 656 с.
8. Ковальчак Г. І. Розвиток промисловості в західних областях України за 20 років радянської влади (1939–1958 рр.): історико-економічний нарис / Г. І. Ковальчак. – К. : Наук. думка, 1965. – 186 с.
9. Михайлюк О. Г. Історія Луцька / О. Г. Михайлюк, І. В. Кічий. – Львів : Світ, 1991. – 192 с.
10. Мольчак Я. О. Розвиток меліорації на Волині / Я. О. Мольчак, Б. П. Розлог // Минуле і сучасне Волині : тези доп. та повідомл. Волин. регіон. іст.-краєзн. конф. 26–28 вересня 1985 р. – Луцьк : [б. в.], 1985. – С. 45–47.
11. Нариси історії Волинської обласної партійної організації / авт. колектив П. А. Борковський, Н. В. Бурчак, Б. Й. Заброварний та ін. ; редкол. : С. А. Поліванов (голова) та ін. – 2-е вид., перероб. і доп. – Львів : Каменярь, 1981. – 250 с.
12. Нововолинськ та околиці. Край шахтарської праці: істор.-публіцист. нариси. – Львів : ДП «Вид. дім УКРПОЛ», 2008. – 164 с.
13. Сапожников В. Сьогодні і пам'ять століть / В. Сапожников // Минуле і сучасне Волині та Полісся : край на межі тисячоліть. Матеріали Х обл. наук. історико-краєзнавчої конф., яка відбулася у Старому Чорториську, Маневичах, Четвертні та Нововолинську в 2000–2002 рр. : зб. наук. пр. – Луцьк : Надстир'я, 2002. – С. 20–22.

УДК 911.3:33:331.5(477.82)

Ю. В. Пасевич – аспірант кафедри країнознавства і міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Актуальні проблеми зайнятості та безробіття населення на ринку праці Волинської області

*Роботу виконано на кафедрі
країнознавства і міжнародних відносин
СНУ ім. Лесі Українки*

У статті здійснено аналіз та наведено перелік актуальних проблем зайнятості й безробіття на ринку праці Волинської області. Обґрунтовано та запропоновано напрями реалізації заходів, спрямованих на забезпечення попиту на робочу силу у Волинській області.

Ключові слова: ринок праці, безробіття, зайнятість, оплата праці, Волинська область.

Pasevich Y. V. Actual Problems Employment and Unemployment of the Volyn Region. Provinces labour market. This article examines the implemented analysis and the list of the actual problems of employment and unemployment in the Volyn Provinces labour market. Justified and proposed directions for the implementation of measures, directions of the Security of the demand of labour force in the Volyn Province.

Key words: labour market, unemployment, employment, wages, Volyn region.

Формулювання цілей статті. Метою статті є виявлення основних проблем ринку праці Волинської області у контексті зайнятості та безробіття населення. Запропонувати напрями реалізації заходів, спрямованих на вирішення проблем зайнятості населення Волинської області.

Виклад основного матеріалу. Негативна ситуація на ринку праці Волинської області обумовлена, насамперед, недосконалою державною регулятивною політикою, неефективністю реформ у виробничій сфері, відсутністю передумов для соціально-економічного розвитку, відсутністю можливостей об'єктивного правового захисту суб'єктів господарювання, а також працівників.

До числа актуальних на сьогодні проблем на ринку праці Волинської області, зокрема зайнятості населення варто віднести такі:

- вимушена неповна та неофіційна зайнятість, само зайнятість, приховане безробіття;
- висока частка безробіття серед молоді;
- низька оплата праці у більшості галузей економіки переважно сільської місцевості;
- зниження престижності багатьох видів професій;
- невідповідність отриманим професіям потребам ринку праці регіону;
- значний відтік (міграція) населення у працездатному віці;
- високий рівень самозайнятості населення на підсобних селянських господарствах.

На сучасному етапі проблемам зайнятості та безробіттю у нашій державі приділено значну увагу. Державне регулювання зайнятості населення України здійснюється на підставі Закону України «Про зайнятість населення» від 5 липня 2012 р. № 5067-VI та рішення Уряду щодо його виконання, постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2012 р. № 1008 «Про затвердження Програми сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 року». У Волинській області діє «Програма сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 року» у Волинській області [2; 3].

Враховуючи основні положення «Програми сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 року» у Волинській області, на нашу думку, слід вдаватися до більш конкретних заходів, керуючись принципом не стільки збільшенням кількості робочих місць, а забезпеченням соціального благополуччя населення. Йдеться про створення можливостей особистої самореалізації безробітного населення у суспільстві, державну підтримку молоді шляхом запровадження й реалізації програм соціальних гарантій та підтримки підприємницької діяльності, насамперед, у сільській місцевості. З огляду на це, слід розглянути, дати оцінку важливим сучасним тенденціям і рисам ринку праці Волинської області та визначити можливі шляхи їх вирішення.

Отже, проблема високої частки безробіття серед молоді пов'язана як із відсутністю належного попиту на робочу силу, так і зниженням престижності багатьох видів професії, зокрема освіти, робітничих професій і сільського господарства з низькою оплатою праці. Особливо актуальним безробіття серед молодого населення є у сільській місцевості, де у структурі попиту переважають

робітничі види професій. На наш погляд, єдиним шляхом вирішення цієї проблеми є поступове стимулювання продуктивності праці, що дасть змогу збільшувати рівень оплати праці як у сільському господарстві, промисловості, так і у державному секторі економіки.

Низький рівень оплати праці у сільській місцевості є чинником «виштовхування», який впливає на трудові міграції населення. У структурі зайнятості населення й попиту на робочу силу за галузевою та професійною ознакою сільської місцевості переважає соціальна сфера та сільське господарство, в яких рівень оплати праці є найнижчим загалом по господарству. Це призводить до існування актуальної для нашого часу проблеми зниження престижності професій. Передусім це стосується освіти та професій сільського господарства. Слід зазначити, що саме низький рівень оплати праці у соціальній сфері є великою перешкодою для працевлаштування навіть при наявності вакансій. Необхідною умовою для збалансованого рівня оплати праці, на нашу думку, є запровадження погодинної оплати праці, а також відмова від підвищення мінімальної заробітної плати.

Негативним явищем ринку праці Волинської області є високий рівень самозайнятості населення у підсобних селянських господарствах. До самозайнятого населення відносять зайнятих в особистому підсобному господарстві, а також тих, хто залучений до робіт у підсобних господарствах населення без оплати праці. Така тенденція на ринку праці сільської місцевості регіону зумовлена відсутністю можливостей для переорієнтації господарської діяльності у більш ефективну форму. Йдеться про фермерські господарства. Тому єдиним шляхом вирішення цієї проблеми є стимулювання високоефективного виробництва, а саме створення усіх умов для функціонування фермерських господарств, що, у свою чергу, сприятиме підвищенню рівня доходів населення.

На нашу думку, ключовим для економіки регіону є створення умов для функціонування фермерської форми господарювання. Це значною мірою вирішить низку проблем на ринку праці сільської місцевості. Насамперед, можливість збільшення заробітку покращить купівельну спроможність населення та сприятиме поверненню молоді у сільську місцевість. Це дуже важливо з погляду психологічного сприйняття у суспільстві та відкриває кращі можливості для самореалізації населення.

Для того, щоб створити кращі умови для ведення господарства населенню сільської місцевості, на нашу думку, на ринку сільськогосподарської продукції державі слід створити альтернативу приватним суб'єктам оптової та роздрібною торгівлі. Такий крок дасть змогу стабілізувати цінову політику, зокрема, змінить спекулятивний характер ринку сільськогосподарської продукції. І останній важливий аспект стимулювання високоефективного виробництва у галузях сільського господарства, зокрема підвищення продуктивності праці, є збільшення попиту на засоби обробки землі (сільськогосподарська техніка, засоби агрохімії). Також слід зазначити, що важливим елементом ефективності сільськогосподарського виробництва є сприятлива грошово-кредитна політика, можливість спрощеного оподаткування суб'єктів господарювання, а також законодавче врегулювання діяльності сільськогосподарського виробництва.

Причинами такого явища у Волинській області, як відтік трудових ресурсів (трудова міграція) у найбільш мобільному віці, є відсутність можливостей для самореалізації зокрема офіційного працевлаштування населення сільської місцевості, яке вимушене працювати у підсобних господарствах, недостатньо ефективна система соціального захисту сільського населення, недосконалість трудових відносин, низька оплата праці. Така ситуація, з одного боку, стимулює населення, переважно у працездатному віці, до міграції, з іншого – призводить до

повної відсутності офіційного працевлаштування та соціальної деградації особистості.

На нашу думку, трудова міграція для Волинської області не є соціальною проблемою, оскільки містить у собі низку позитивних сторін. Передусім, це можливість додаткового (у багатьох випадках й основного) заробітку. Та найбільшим позитивом трудової міграції населення є формування географічного кругозору, культури людини, а оцінка якості життя населення сусідських країн, що сприяє формуванню у мігрантів відповідних стандартів життя та культурних цінностей.

Негативними сторонами трудової міграції є відтік робочої сили, а саме населення у працездатному віці, що змінює структуру пропозиції робочої сили в окремих галузях виробництва та регіонах і по деяких сферах економіки призводить до дефіциту робочої сили відповідної професійної кваліфікації [1].

Зважаючи на усі позитивні та негативні сторони трудової міграції населення Волинської області, а також враховуючи її географічну близькість до кордону, на нашу думку, цей процес неможливо та не варто стримувати, оскільки для населення області це один із важливих елементів соціального забезпечення.

Однією із найбільш актуальних проблем сьогодення ринку праці Волинської області є невідповідність отриманій професії потребам ринку праці. Значна частка молоді при виборі професії виходить із принципу престижності професії та високого рівня оплати праці, часто не враховуючи кон'юнктуру ринку праці. У результаті це призводить до значних труднощів у працевлаштуванні. На нашу думку, можливості вирішення такої проблеми досить обмежені, оскільки попит на окремий професійний сегмент на ринку праці прямо залежить від економічної ситуації в регіоні. На нашу думку, найефективнішим способом формування й регулювання кон'юнктури окремих сегментів ринку праці є реформування системи професійно-технічної освіти з метою значного скорочення держзамовлення на професії, які на ринку праці не є затребуваними.

Результатом низького рівня оплати праці є вимушена неповна та неофіційна зайнятість, приховане безробіття. Для Волинської області характерним є вимушена неповна, або часткова зайнятість сезонного характеру. Це пов'язано з нестабільністю попиту на робочу силу у промисловості регіону, яка прямо пропорційно залежить від попиту на продукцію промислового виробництва.

Що стосується структури та рівня оплати праці на неофіційному ринку праці, то тут, зазвичай, найвищий рівень заробітної плати від сезонних робіт. На перший погляд, можливість заробітку, хоч і не офіційного, сприяє загальному добробуту населення, проте варто зазначити, що такий підхід до процесу праці та отримання доходів фактично унеможливорює отримання з боку держави системи соціального забезпечення (пенсії, медичне забезпечення тощо).

Причинами виникнення тіньового ринку праці у Волинській області є низький рівень оплати праці, насамперед, у сільському господарстві та державному секторі, де зайнято більше половини економічно активного населення області. Високе й нерівномірне податкове навантаження особливо на малий та середній бізнес, який переважає у структурі податкових доходів області, не сприяє створенню нових робочих місць. Також серед причин тіньової оплати праці – низький рівень податкової дисципліни відповідних контролюючих органів та органів місцевого самоврядування, а також відсутність можливості об'єктивного правового захисту від можливих перешкод підприємницької діяльності. На нашу думку, змінити таку негативну ситуацію можливо лише за умов ліквідації надмірного податкового тиску на приватний сектор, створення єдиної й спрощеної системи оподаткування, а також зменшення залежності підприємницької діяльності від бюрократичних перешкод.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, на ринку праці Волинської області домінують такі негативні процеси, як відтік трудових ресурсів у працездатному віці, високий рівень неофіційної зайнятості, зниження престижності професій, пов'язаних із соціальною сферою (освіта, медицина), зумовленої низьким рівнем оплати праці.

Ринок праці регіону, як середовище реалізації соціально-економічної політики держави, потребує низки конкретних та системних заходів, спрямованих на забезпечення наявного попиту на робочу силу, правового регулювання трудових відносин, сприяння створенню нових робочих місць. Враховуючи кризові явища в економіці, першочерговим завданням для держави є розробка та впровадження дієвих механізмів регулювання зайнятості населення.

Джерела та література

1. Пасевич Ю. В. Особенности рынка труда Волинской области Украины как приграничного региона / Ю. В. Пасевич // *Фундаментальные и прикладные исследования в современном мире. Материалы V Международной научно-практической конференции*, г. Санкт-Петербург, 2014 г. – СПб. : [б. и.], 2014. – С. 95.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2012 року № 1008 «Про затвердження Програми сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Програма зайнятості населення Волинської області на період до 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

UDK 911.3:32:551.468(262.5+262.54)(477)

G. V. Kopachinska – docent of the department of country-studies and international relations Eastern European National University named after Lesja Ukrainka

Geoeconomical pre-conditions and factors of marine potential of Ukraine formation before the conflict of 2013–2014

The research is made on the department of country-studies and international relations Eastern European National University named after Lesja Ukrainka

Geoeconomical pre-conditions and factors of Ukrainian marine potential formation are analyzed. Marine position influence on the naval power of Ukraine is considered. The basic problems of the state marine strategy forming are reflected. The overcoming ways of complicated questions about Ukrainian marine potential formation are investigated.

Key words: geoeconomical pre-conditions, marine potential, marine policy, naval power, Ukraine, Black Sea region, energy safety.

Копачинська Г. В. Геоекономічні передумови та чинники формування морського потенціалу України до конфлікту 2013–2014 рр. Проаналізовано геоекономічні